

Виріжок Вікторія Дмитрівна
курсант 4-го курсу факультету
підготовки фахівці для підрозділів
стратегічних розслідувань

Науковий керівник:

Гаркуша В'ячеслав Вікторович,
доцент кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної
діяльності Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Діяльність Національної поліції – це перш за все комунікація та співпраця з населенням, зокрема, з різними категоріями осіб, починаючи від дітей до осіб похилого віку. На сьогодні превентивні заходи відіграють одну з найважливіших ролей у забезпеченні публічного порядку. Високий рівень правового виховання та культури – одне з найголовніших завдань українського суспільства, а також варто не оминати увагою зростаюче покоління – дітей, які стають поштовхом для змін. Статистичні дані щодо рівня злочинності демонструють нам наступну картину: 2005 р. – 26470 злочинів, 2006 р. – 19 888, 2007 р. – 18973, 2008 р. – 15846, 2009 р. – 15445, 2010 р. – 17342, 2011 р. – 17847, 2012 р. (10 міс.) – 13383, 2013 р. – 8781, 2014 р. – 7467, 2015 р. – 7171, 2016 р. – 5230, 2017 р. – 5608 [6, с. 115]. Щодо останніх років, то станом на 2018 рік було скоєно 6639 правопорушень [2].

Зазначені статистичні дані свідчать про зниження рівня злочинності в останні роки. Ключову роль в цьому відіграє діяльність державних органів щодо запобігання злочинності. Актуальним є питання здійснення превентивних заходів щодо неповнолітніх.

Загальна злочинність суспільства – є негативним фактором, що впливає на стан розвитку та розбудову країни. В свою чергу, злочинність серед неповнолітніх виступає невід'ємною частиною цього явища та характеризується певними особливостями, що полягають у віці, особі, сімейному стані, зокрема, родинних зв'язків, тобто стан вихованості та впливу батьків на формування правової поведінки дитини, роль дошкільних, шкільних закладів у становленні неповнолітнього. Злочини, що вчиняються неповнолітніми, мають прояви насильницьких та жорстоких, агресивних нахилів, що потребує вжиття заходів з попередження таким явищам.

В поліції профілактичну роботу з неповнолітніми перш за все прово-

дять підрозділи ювенальної превенції, які у свою чергу взаємодіють з іншими підрозділами Національної поліції, органами державної влади, установами, організаціями тощо. Нормативне регулювання цього питання знайшло своє відображення у Законах України «Про Національну поліцію» [5], «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Наказі МВС України від 19.12.2017 № 1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» та ін.

З аналізу законодавчих приписів окреслимо основні превентивні заходи щодо неповнолітніх, що здійснюється працівниками поліції:

- профілактика запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень;
- індивідуальні заходи: ознайомлювальні, попереджувальні, виховні бесіди за місцем проживання;
- профілактичний облік дітей, що мають схильність до девіантної поведінки;
- установа місцезнаходження дитини за фактом безвісного зникнення, та пошук таких;
- заходи щодо запобігання вчинення стосовно дитини будь-яких протиправних діянь;
- відвідування дітей для з'ясування умов проживання, а також вивчення стану правосвідомості родини та ін. [4]

Відмітимо, що у рамках міжнародного співробітництва зарубіжними організаціями також розроблюються нормативні акти, встановлюються певні домовленості, які мають безпосереднє значення для попередження правопорушень серед неповнолітніх. Принципово важливим є застосування таких: загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р.; Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод від 04.11.1950 р. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила) від 10.12.1985 р. [1, с. 68] Міжнародний досвід дає змогу переконатися у необхідності забезпечення гідної молодіжної державної політики.

Як зазначає Іщенко І., що переважна частка превентивної роботи з дітьми здійснюється у межах адміністративно-правових відносин. Сьогодні говорять нам: багато державних програм, які спрямовувалися на вирішення проблем нормального розвитку дітей в країні, натепер вже є застарілими за змістом, нових не розроблено. [3, с. 125]

Як відзначає Бундз Р.О. у своєму дослідженні: на сьогодні підрозділи ювенальної превенції активізували свою роботу щодо окресленої проблеми, але не дивлячись на це вони мають також і певні недоліки у своєї діяльності:

- випадки передчасного зняття з профілактичного обліку деяких підлітків правопорушників як таких, що «виправилися»;

• недостатня організація індивідуальної роботи з неповнолітніми, котрі перебувають на обліку [1, с.52].

Таким чином, з огляду на основні заходи, що здійснюються підрозділами Національної поліції щодо боротьби зі злочинністю, вважаємо, що профілактичний напрям є найбільш доцільним, оскільки запобігання вчиненню злочинам є в рази краще для держави, її економіки та забезпеченню прав та свобод громадян, ніж їх розкриття.

1. Бундз Р. О. Особлива жорстокість як ознака злочинів, що вчиняються неповнолітніми: детермінанти та попередження: : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2019. 216 с.

2. Гуманний експеримент: у шести областях неповнолітніх не ув'язниватимуть за нетяжкі злочини. Україна молода. URL: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3431/188/131116/>

3. Іщенко І. Превентивна робота з дітьми : Актуалізація питання та перспективи дослідження. Підприємництво, господарство і право (№ 6): наук. практ. госп. прав.журн. Донецький юридичний інститут МВС України, Київ, 2017. 212 с.

4. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18?lang=ru>

5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

6. Старко О.Л. Особливості рівня та структури злочинності неповнолітніх. Наук. фах. вид., вип. 2, Ужгород, 2018. 410 с.